

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

Методологія та організація наукових досліджень

**МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ
до проведення підсумкового контролю
з навчальної дисципліни
підготовки докторів філософії
зі спеціальностей:**

011 Науки про освіту, 051 економіка, 056 Міжнародні економічні відносини,
071 Облік і оподаткування, 072 Фінанси, банківська справа та страхування,
073 Менеджмент, 074 Публічне управління та адміністрування, 075 Маркетинг,
076 Підприємництво, торгівля та біржова діяльність, 122 Комп'ютерні науки та
інформаційні технології, 242 Туризм

2016 рік

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: кафедрою комп'ютерних систем і технологій

протокол №7 від 07.04.2016

1. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Підсумковий контроль успішності навчання здобувачів з дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» та рівня сформованості у них компетентностей, які підтримуються даною навчальною дисципліною проводиться у формі семестрового диференційованого заліку відповідно до графіку навчального процесу спеціальності.

Семестровий залік – форма оцінки підсумкового засвоєння здобувачами теоретичного та практичного матеріалу з окремої навчальної дисципліни, що проводиться як контрольний захід.

Завданням заліку є перевірка розуміння здобувачем програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо. В умовах реалізації компетентнісного підходу підсумковий контроль оцінює рівень засвоєння здобувачем компетентностей, що передбачені кваліфікаційними вимогами. Типовий приклад завдання підсумкового контролю наведено у розділі «Завдання для підсумкового контролю успішності навчання».

Кожне завдання складається з 3-х складових, які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки здобувача і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Завдання підсумкового контролю включає 1 стереотипне, 1 діагностичне та 1 евристичне завдання, які оцінюються відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Під час семестрового контролю у формі диференційованого заліку підсумкова кількість балів з навчальної дисципліни (максимум – 100 балів) визначається як сума (проста) балів за результати успішності здобувача при поточному контролі.

Здобувач отримує право на виконання завдань підсумкового контролю (допуск до заліку), якщо кількість балів, одержаних за результатами перевірки успішності під час поточного контролю відповідно до змістового модуля впродовж семестру, в сумі досягла 40 балів.

2. ЗАВДАННЯ ДЛЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ

2.1. Зразок завдання підсумкового контролю

Форма № Н-5.05

Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця

Освітній рівень доктор філософії

Спеціальності: _____

(шифр і назва спеціальності)

Навчальна дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень»

Завдання 1. Тестові питання.

Деякі закриті питання мають по кілька правильних відповідей.

1. До обов'язкових елементів наукової статті, не відноситься:

- а) постановка проблеми наукового дослідження
- б) формулювання мети
- в) формулювання гіпотези
- г) висновки

2. Виникла на практиці ситуація, яка характеризується протиріччям між двома станами - існуючим і бажаним, - називається:

- а) науковою проблемою
- б) прикладною проблемою
- в) науковою задачею
- г) об'єктом дослідження

3. Відкрите питання

Доповніть список основних цільових показників прикладного проекту:

- 1) тема
- 2)
- 3)
- 4)

4. Відкрите питання

Перерахуйте 3 етапи процесу прийняття рішень.

5. Скільки елементів, що характеризують наслідки, зображується на діаграмі Ісікава?

- а) один
- б) два
- в) багато

6. Відкрите питання

Формулювання якої цільової характеристики наукового дослідження може бути отримана як заперечення формулювання проблеми?

7. Який сенс коефіцієнтів V_r в критерії сумарною ефективності альтернатив $K_i = Y_{ir} * V_r$?

- а) важливість r -го критерію
- б) оцінка альтернативи по r -того критерію
- в) інтегральна оцінка r -ої альтернативи

8. Метод аналізу ієрархій призначений для:

- а) визначення узгодженості суджень експертів
- б) оцінки перевагу альтернатив
- в) складання можливих варіантів системи шляхом поєднання різних значень її параметрів
- г) визначення причин і наслідків проблеми

9. Дано оцінки альтернатив за трьома критеріями. Визначте найкращу альтернатив методом головного критерію при тому, що другорядні критерії перетворюються в обмеження « ≥ 2 »

	Критерій 1 $v_1=0,3$	Критерій 2 $v_2=0,5$	Критерій 3 $v_3=0,2$
Альтернатива 1	2	4	3
Альтернатива 2	5	3	4
Альтернатива 3	2	2	5

Варіанти відповіді:

- а) альтернатива 1
- б) альтернатива 2
- в) альтернатива 3

10. Відкрите питання

Дана матриця попарних порівнянь трьох альтернатив за деяким критерієм.

Визначте вектор пріоритетів альтернатив.

1	1	1
1	1	1
1	1	1

11. Відкрите питання

Дана матриця рангів. Визначте підсумкові рангові оцінки об'єктів, відпрацьовано-лишнього думку групи експертів.

	Експерт 1	Експерт 2	Експерт 3
Об'єкт 1	1	2	3
Об'єкт 2	2	4	2
Об'єкт 3	3	3	1
Об'єкт 4	4	1	4

12. Які з наведених нижче варіантів об'єкта і предмета наукового дослідження сформульовані правильно?

а) Об'єкт: процес проектування дизайну сайту ріелтерської компанії з урахуванням важливості розміщеної інформації.

Предмет: сайт ріелтерської компанії.

б) Об'єкт: теоретичні основи вибору гарнітури основного тексту в журнальних виданнях.

Предмет: процес вибору гарнітури основного тексту в журнальних виданнях.

в) Об'єкт: процес розробки електронного навчального курсу.

Предмет: методика створення електронного навчального курсу.

Завдання 2. За результатами опрацювання наданої наукової статті підготувати аналітичний огляд, в якому відображаються різні аспекти суджень автора. Це можуть бути: фіксація проблем і виклад системи авторської аргументації, перерахування питань, які одночасно розглядаються автором, акцентування основних проблем і питань, які аналізує автор і інші. Для написання аналітичного огляду застосувати наведені нижче лінгвістичні конструкції

1. Акцентування основних проблем і питань, які аналізує автор:

автор розглядає питання (чого?)

окреслює питання, пов'язані (з чим?)

аналізує проблеми (чого?)

розкриває своє розуміння (чого?)

викладає основні положення (чого?)

веде мову (про що?)

2. Фіксація проблем, які виділяються автором

автор підкреслює, наголошує на важливості (чого?)

вказує (на що?)

приділяє особливу увагу (чому?)

концентрує особливу увагу (на чому?)

зосереджує увагу (на чому?)

3. Перерахування питань, які одночасно розглядаються автором автор стосується (чого?)

згадує (про що?)

зазначає (що?)

(Крім того) автор стосується (чого?)

4. Виклад системи авторської аргументації, що передбачають ілюстративний фактичний матеріал, посилання на інші джерела

автор протиставляє (що чому?)

порівнює (що з чим?)

аргументує свою думку (що з чим?)

ілюструє свої висновки (чим?)

спирається на класифікацію, запропоновану (де ?, ким?)

наводить приклади, цифри, які свідчать про (чим?)

посилається на статті (чий?)

підтверджує (що?)

5. Неодноразове повернення автором до концептуально важливим положенням роботи в різних її розділах

автор спеціально кілька разів зупиняється (на чому?)

постійно повертається до думки (про що?)

неодноразово звертає увагу (на що?)

особливо наголошує на тому (що?)

(Текст наукової статті додається)

Завдання 3. Для заданої структурної моделі предметної області дослідження (склад об'єктів і процесів, їх властивості, зв'язки) проблеми формування фінансового потенціалу підприємства побудувати:

а) Карту проблеми формування фінансового потенціалу підприємства
Аналіз предметної області;

б) Ієрархію причин досліджуваної проблеми

(структурна модель предметної області дослідження додається)

Затверджено на засіданні кафедри комп'ютерних систем і технологій
ХНЕУ ім. С. Кузнеця.

Протокол № ___ від " ___ " _____ 20___ р.

Зав. кафедри _____ Викладач _____
(підпис) (підпис)

3. СИСТЕМА ОЦІНЮВАННЯ УСПІШНОСТІ НАВЧАННЯ ПІД ЧАС ПРОВЕДЕННЯ ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

Результат семестрового заліку оцінюється в балах і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Мінімально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 12

Максимально можлива кількість балів, які здобувач може отримати за результатами проведення підсумкового контролю – 20

Виконання кожного завдання підсумкового контролю успішності здобувача оцінюється відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця (табл. 3.1).

Таблиця 3.1

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		
64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

Підсумкова оцінка за залік з навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» розраховується за формулою:

$$S = Z1 + Z2 + Z3,$$

де S – підсумковий максимальний бал, який здобувач може отримати за успішне виконання усіх завдань підсумкового контролю ($S=20$);

$Z1$ – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 1 підсумкового контролю ($Z1=5$);

$Z2$ – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 2 підсумкового контролю ($Z2=7$);

$Z3$ – максимальна кількість балів, яку здобувач може отримати за виконання завдання 3 підсумкового контролю ($Z3=8$).

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час заліку, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою.

Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

4. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4.1. Основна:

1. Пушкарь А.И., Потрашкова Л.В. Основы научных исследований и организация научно-исследовательской деятельности. Учебное пособие. – Харьков: Изд. ИНЖЕК, 2009. – 289 с. (Русск. яз.)

3. Ашерев А.Т. Подготовка, экспертиза и защита диссертаций: Учебное пособие. – Харьков: Изд. УИПА, 2002. – 136 с.

2. Рузавин Г.И. Методология научного исследования: Уч. пособие для ВУЗов. – М.: Юнити-ДАНА, 2005. - 287 с.

4. Морозов В Культура письменной научной речи. М.: Икар, 2008. — 268 с. — ISBN 978-5-7974-0144-5.

5. Файерабенд П. Избранные труды по методологии науки. – М.: Прогресс, 1986. – 544 с.

6. Семенюк Е.П., Мельник В.П. Філософія сучасної науки і техніки. - Л. Світ. 2006

7. Кизим Н. А. Нейронные сети: теория и практика применения . - Neural networks: Theory and Application Practices. - Х. : ИНЖЭК, 2006. – 234 с.

8. Клебанова Т.С., Кизим М.О., Черняк О.І., Раєвнева О.В. Математичні методи і моделі ринкової економіки : навч. посіб. для вищих навч. закл. - Х. : ИНЖЕК, 2010. – 454 с.

4.2. Додаткова

9. Пригожин Илья "Философия нестабильности" // Вопросы философии N 6, стр. 46-57 (1991)

10. Наринян А.Р. Основы научных исследований [Текст] : учеб. пособие / А. Р. Наринян, В. А. Поздеев ; Европейский ун-т. - К. : Издательство Европейского ун-та, 2002. - 109 с.: рис. - Библиогр.: с. 108-109.

11. Бертран Рассел Человеческое познание, его сфера и границы/ - Ника-Центр, Институт общегуманитарных исследований М.: 2001,- 150с.

12. Требования к рецензируемым журналам, разработанные издательством «Эльзевир» (Elsevier) в соответствии с международными этическими правилами научных публикаций. - ООО «РИД ЭЛСИБЕР» (версия февраль, 2010)

13. Білецький І.П., Кузь О.М., Чешко В.Ф. Філософія науки. -ХНЕУ, 2005

14. Чешко В.Ф. Стабильная адаптивная стратегия Homo sapiens. Биополитические альтернативы. Проблема бога. - Инжек, 2012

15. Геєць В.М., Кизим М.О., Клебанова Т.С., Черняк О.І. Моделювання економічної безпеки: держава, регіон, підприємство = Modelling of economic security: state, region, enterprise - X. : ІНЖЕК, 2006. – 239 с.

4.3. Ресурси Інтернет

10. Касьяненко В. О. Моделювання та прогнозування економічних процесів [Електронний ресурс] / В. О. Касьяненко. – Режим доступу : <http://sumdu.telesweet.net/doc/lections/Modelyuvannya-ta-prognozuvannya-ekonomichnih-protsesiv/index.html>.

11. О признаках научной новизны экономических диссертаций [Електронний ресурс] / Белоусов В. И. – Режим доступу: <http://www.kapital-rus.ru/index.php/articles/article/176696>

12. / Импакт фактор [Електронний ресурс] / Материал из Википедии – Режим доступу: <https://ru.wikipedia.org/wiki/Импакт-фактор>

13. Элли Кристалл Вселенная как голограмма [Електронний ресурс] / – Режим доступу: <http://www.crystalinks.com/holographic.html>

14. Переосмыслення економіки як науки [Електронний ресурс] / – Режим доступу: www.kmbs.kiev.ua/studio

15. Экономика и управление на предприятиях: научно-образовательный портал. [Електронний ресурс] /– Режим доступу : www.eup.ru.